

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

VII sınıflar için Vatandaşlık Eğitimi

Öğretim Programı (Müfredatı)

Üsküp, 2024 yılı

ÖĞRETİM PROGRAMI (MÜFREDAT) HAKKINDA TEMEL VERİLER

Ders	<i>Vatandaşlık Eğitimi</i>
Dersin türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	VII (yedinci)
Öğretim programındaki (müfredattaki) konular/alanlar	• Ahlak ve din • Kimlik
Ders sayısı	Haftada 1 saat/Yılda 36 saat
Araç, Gereç ve Materyaller	• Dijital akıllı cihazlar • Ders kitabı • Ansiklopediler, sözlükler • Proje kağıdı (hamer), flipchart, keçeli kalem, çizim kağıdı, boya kalemleri, makas, yapıştırıcı, bant, bilgisayar, LCD projektör • Çalışma kağıtları (ders kitabına/kılavuza göre) • Dergiler, gazeteler, internet portalları, sosyal ağlar • Yaşa göre uyarlanmış görsel-işitsel kayıtlı içerik, uygulamalar
Öğretmen kadrosu için normatif	Yedinci sınıfta Vatandaşlık Eğitimi dersini okutabilecek kişiler şunlardır: • Tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Tarihçi diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Arşiv uzmanı tarihçi diplomasına sahip olanlar – Akredite yükseköğretim kurumlarından pedagojik-psikolojik ve öğretim yöntemleri eğitimi almış, Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Arkeoloji öğretim alanında uzmanlaşmış tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Sosyoloji öğretmeni diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Sosyolog diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS’ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler;

	• Felsefe öğretmeni diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS'ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Filozof diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS'ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler; • Felsefe ve Vatandaşlık Eğitimi öğretmeni diplomasına sahip olanlar – Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre VI A yeterlilik seviyesine sahip olan ve AKTS'ye göre en az 240 kredi kazanmış ya da VII/1 düzeyini tamamlamış kişiler.
--	--

ULUSAL STANDARTLARLA İLİŞKİSİ

Müfredatta yer alan öğrenme çıktıları, Ulusal Standartlar'ın **Toplum ve Demokratik Kültür** alanı kapsamında yer alan aşağıdaki yeterliliklerin kazanılmasını sağlar:

Öğrenci şunları bilir:	
VI-A.1	Sosyal faktörlerin bireyi ve çevreyi nasıl etkilediğini açıklamak ve fikir oluştururken ve karar alırken bunları dikkate almak;
VI-A.2	Topluma aktif katılım için gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleyerek kendi davranışlarını iyileştirmek için analiz etmek;
VI-A.3	Kendi görüşlerini formüle etmek ve savunmak, başkalarının görüşlerini dinlemek ve analiz etmek ve katılmasalar bile onlara saygılı davranmak;
VI-A.4	Farklı bağlamlarda (özellikle etik açıdan hassas durumlarda) farklı kişisel ve sosyal değerler ve davranışlar üzerinde eleştirel bir şekilde düşünmek, toplumsal olarak kabul görmüş norm ve değerlere saygı duymak, ancak gerekli gördüğünde bunlara meydan okumak;
VI-A.5	İnsanlar arasındaki farklılıkları her temelde (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) anlamak;
VI-A.6	Kendinde ve başkalarında kalıpyargıların ve önyargıların varlığını fark etmek ve ayrımcılığa karşı çıkmak;
VI-A.7	Kendi ortamında sözlü ve fiziksel şiddetin tezahürlerini fark etmek, şiddetin sonuçlarını algılamak ve buna karşı çıkmak;
VI-A.8	Toplumdaki insanları neyin birleştirdiğini ve neyin böldüğünü anlamak, herkesin ihtiyaç ve çıkarlarını göz önünde bulundurarak toplumun ilerlemesine katkıda bulunmanın yollarını bulmak;
VI-A.9	Toplumdaki savunmasız grupları tanımak, insani ve gönüllü faaliyetlere katılmak ve onları desteklemek;
VI-A.12	Sivil toplumun değerlerini, vatandaşların farklı rol ve davranışlarını ve bu süreçteki rollerini eleştirel bir şekilde analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.13	İnsan hakları ve çocuk hakları kavramlarını analiz etmek, hak ihlallerini tespit etmek ve bunlara seçici olmayan bir şekilde saygı gösterilmesi için faaliyetlerde bulunmak;
VI-A.14	Hukukun üstünlüğü ilkesinde yürütme, yasama ve yargı makamlarının sorumluluklarını ve devletin insan haklarının korunmasındaki rolünü analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.15	Vatandaşların toplum yaşamını etkileyebilecekleri ve koşulları iyileştirmeye katkıda bulunabilecekleri durumları belirlemek;
VI-A.16	Güç kötüye kullanımı durumlarını tespit etmek, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki zararlı etkilerini açıklamak ve bu tür olgulara çevrede karşı çıkmak;
VI-A.19	Toplumda demokratik süreçlerin önemini açıklamak ve okul içinde demokratik katılım ilkelerini uygulamak;
VI-A.21	Ulus, halk, etnik topluluk, vatandaşlar ve bireyler gibi terimlerin; etnik ve ulusal aidiyet, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık gibi olguların; ayrıca toprak, bölge, devlet, toplum, hükümet vb. kavramların anlamlarını ayırt etmek ve bunları atıfta bulundukları farklı bağlamlarda uygun şekilde kullanmak;
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin tüm ulusal sembollerini belirlemek ve bunlara saygı göstermek ve devlete aidiyet duygusunu ortaya koymak;
VI-A.25	Doğal ve sosyal çevrelerin özelliklerini ve bunların insanların yaşamlarının düzenlenmesiyle bağlantısını açıklamak;
VI-A.29	Dünyadaki en yaygın dinler ile ateizm/agnostisizm arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri, özellikle de temsil ettikleri etik normlar ve değerlere vurgu yaparak belirlemek.

Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:	
VI-B. 1	İnsanlar arasındaki farklılıklara (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) dayanarak ayrımcılık yapılmamalıdır;
VI- B. 2	Çocuklar da dahil olmak üzere tüm insanlar, kendi görüş ve düşüncelerini ifade etme ve ihtiyaç ve çıkarlarıyla ilgili kararlara katılma hakkına sahiptir;
VI- B. 4	İnsan haklarına ve özgürlüklerine seçici olmayan saygı, bireylerin ve toplumun refahı için hayati önem taşır;
VI- B.5	Eşitlik ve sosyal uyum, toplumun başarılı bir şekilde işlemesi için elzemdir;
VI- B.6	Ortak bir kamu yararına ulaşmak için başkalarıyla kişisel etkileşim ve iş birliği şarttır;
VI- B.7	Her vatandaş, eylemlerinin başkaları ve çevre üzerindeki sonuçlarını sürekli olarak dikkate alarak, diğer vatandaşlara, topluma ve toplumun tamamına karşı sorumlu davranmakla yükümlüdür;
VI- B. 8	Her vatandaş, insanların davranışlarını ve kurumların işleyişini düzenleyen yasa, kural ve düzenlemelere uymakla yükümlüdür;
VI- B. 9	Her vatandaş, insan faaliyetlerinin neden olduğu doğa değişikliklerinin sorumluluğunu almalıdır;
VI- B.11	Herkes, hangi dine mensup olduğunu seçme veya herhangi bir dine/inanca mensup olmamayı seçme hakkına sahiptir ve bu seçimin herhangi bir sonucu yoktur;
VI- B.12	Ülkemiz, farklı kültür/etnik kökenlerden bireylerin yaşadığı çok kültürlü/çok etnikli bir toplumdur ve her vatandaş, bütünleşik ve etnik açıdan uyumlu bir toplumda birlikte yaşamak adına kültürlerarası değişime ve insan haklarına saygıya katkıda bulunmaktan sorumludur;
VI- B. 13	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletine ait olmaktan doğan ulusal kimlik, ülkenin tüm vatandaşlarının kimliğinin önemli bir bileşenidir.

Müfredat ayrıca Ulusal Standartların aşağıdaki çapraz alanlarından ilgili yeterlilikleri de içermektedir: **Dil Okuryazarlığı, Matematik ve Fen Bilimleri, Dijital Okuryazarlık, Kişisel ve Sosyal Gelişim, Teknoloji, Mühendislik ve Girişimcilik ve Sanatsal İfade ve Kültür.**

Öğrenci şunları bilir:	
I-A.2	Farklı yazılı anlama biçimlerini bilmek ve kullanmak: edebi (şiir, öykü, sunum/konuşma, edebi deneme, günlük vb.) ve edebi olmayan (tematik deneme, rapor, istek, duyuru, reklam vb.);
I-A.3	Eleştirel ve yapıcı bir diyalog yürütmek, görüşlerini tartışmacı bir şekilde ifade etmek;
I-A.5	Hedef kitleyi (yaş ve etnik/kültürel çeşitlilik) dikkate alarak farklı içerik ve amaçlarla bir konuşma hazırlamak ve sunmak;
I-A.8	Sesli mesajların içeriğini anlamak: Mesajlardan bilgi çıkarabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları kendi sözcükleriyle (yazılı ve sözlü) ifade edebilmek;
I-A.9	Yazılı metnin içeriğini anlamak: Metinden bilgi çıkarabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları kendi sözcükleriyle (yazılı ve sözlü) ifade edebilmek;
I-A.10	Görsel olarak sunulan içeriği (diagramlar, tablolar ve grafikler, çizimler, animasyonlar vb.) anlayabilmek, görsel olarak sunulan içeriği ayırabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/özetleyebilmek ve açıklayabilmek (yazılı ve sözlü olarak);
I-A.12	Farklı kaynaklardan ve medyadan gelen bilgileri kullanmak ve sunulan bilginin kaynağını, bağlamını, amacını ve güvenilirliğini dikkate alarak eleştirel bir yaklaşım sergilemek;
III-A.25	Sonuçların nasıl kontrol edileceğine karar vermek ve cevabın sorun bağlamında makul olup olmadığını değerlendirmek;
III-A.29	Fikirleri değerlendirmek ve seçmek, gözlemlemek, tahmin etmek ve varsayımlarda bulunmak (hipotezler), kanıt toplamak ve değerlendirmek, tahminleri test etmek, araştırma planlamak, düzenlemek ve yürütmek, sonuçları kaydetmek, işlemek, analiz etmek ve sunmak, sonuçları değerlendirmek ve tartışmak;
IV-A.9	Çok kültürlü dijital alanda başkalarıyla iletişim kurarken, farklı katılımcılara saygı duyar ve dijital alanda yasal, kültürel ve etik davranış normlarına uyar;
IV-A.10	Dijital kimliğine, güvenliğine ve itibarına özen göstermek ve gizlilik politikalarına uymak;
IV-A.12	Statik ve dinamik temsilleri, sesi, metni ve görüntüleri birleştirerek farklı modeller ve simülasyonlar kullanma olanaklarını araştırmak, belirli bir amaç ve belirli bir hedef kitle için basit ve yaratıcı multimedya ürünleri oluşturmak veya değiştirmek;
IV-A.13	Yenilikçilik ve kullanışlılık da dahil olmak üzere dijital ürün ve çözümlerin kalitesi için kriterler tanımlamak;
V-A.3	Farklı sosyal gruplara (örneğin: cinsiyet, etnik ve ulusal kimlik) ait olma ve hayattaki farklı roller (örneğin: öğrenci, oğul/kız) temelinde oluşturulan kendi kimliğinin farklı bileşenlerini belirlemek;
V-A.4	Kendi yeteneklerini ve başarılarını (güçlü ve zayıf yönler dahil) değerlendirmek ve buna dayanarak kişinin gelişimini ve ilerlemesini sağlayacak öncelikleri belirlemek;
V-A.5	Kendinde ve başkalarında duyguları tanımak, farklı durumlarda kendi duygusal tepkilerinin sonuçlarını algılamak ve duygularla başa çıkmak için uygun stratejiler kullanmak;
V-A.6	Öğrenme ve kişisel gelişim hedefleri belirlemek ve bunlara ulaşma yolunda ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek için çalışmak;
V-A.7	Kendi deneyimlerini öğrenmeyi kolaylaştırmak ve gelecekte davranışlarını ayarlamak için kullanmak;
V-A.8	Zamanını, belirlenen hedeflere verimli ve etkili bir şekilde ulaşmasını ve kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlayacak şekilde düzenlemek;

V-A.9	Kendi eylemlerinin ve başkalarının eylemlerinin kendisi ve başkaları üzerindeki sonuçlarını öngörmek;
V-A.10	Kendi ve başkalarının eylemlerinde doğru ve yanlış etik ilkelerini uygulamak ve erdemli karakter özellikleri sergilemek (örneğin: dürüstlük, adalet, saygı, sabır, özen, nezaket, minnettarlık, kararlılık, cesaret ve öz disiplin);
V-A.11	Kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteneceğinin tam bilincinde olarak bağımsız hareket etmek;
V-A.12	Sosyal baskılarla başarılı bir şekilde başa çıkmak;
V-A.13	Başkalarıyla iletişim kurmak ve duruma uygun bir şekilde kendini sunmak;
V-A.14	Başkalarını etkin bir şekilde dinlemek ve uygun şekilde yanıt vermek, başkalarına karşı empati ve anlayış göstermek ve kendi endişelerini ve ihtiyaçlarını yapıcı bir şekilde ifade etmek;
V-A.15	Ortak hedeflere ulaşmak için başkalarıyla iş birliği yapmak, kendi görüş ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşmak ve başkalarının görüş ve ihtiyaçlarını dikkate almak;
V-A.16	Başkalarıyla ilişkilerdeki sorunları fark etmek ve ilgili tüm tarafların haklarına, ihtiyaçlarına ve çıkarlarına saygı göstererek, çatışma çözümüne yapıcı bir şekilde yaklaşmak;
V-A.17	Kendisi için geri bildirim ve destek aramak, aynı zamanda başkalarının yararına yapıcı geri bildirim ve destek sağlamak;
V-A.18	Sorunları keşfetmek, bilgileri ve önerileri analiz edip değerlendirmek ve varsayımları test etmek için ilgili sorular sorarak araştırma yapmak;
V-A.19	Sonuçlara varmak ve rasyonel kararlar almak için önerilerde bulunmak, farklı olasılıkları değerlendirmek ve sonuçları öngörmek;
V-A.21	Kendi öğrenmesini analiz etmek, değerlendirmek ve geliştirmek;
VII-A.9	Daha önce kabul edilmiş kurallara göre ve tüm ekip üyelerinin rol ve katkılarına sürekli saygı göstererek ekip çalışmasına aktif olarak katılmak;
VIII-A.3	Sanatsal veya diğer yaratıcı ifade biçimlerini (bireysel veya kolektif) kullanarak kendi fikirlerini, deneyimlerini ve duygularını ifade etmek;
VIII-A.5	Kişinin kendi kültürü ve edebiyat, görsel sanatlar, müzik ve dans, binalar ve diğer kültürel ürünler aracılığıyla onu ifade etmenin çeşitli yolları hakkında bilgi sahibi olması;
VIII-A.6	Kişinin kendi kültürü ile yakın ve geniş çevresindeki diğer kültürler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri belirlemek ve bunlar arasındaki bağlantıları ve karşılıklı bağımlılıkları analiz etmek;
VIII-A.7	Kültürel özelliklerin zaman içinde ve farklı bağlamlarda nasıl değiştiğini anlamak ve açıklamak;
VIII-A.10	Kişinin kendi çevresinde tezahür eden diğer kültürel grupların üyelerine yönelik kalıplaşmış yargıları ve önyargıları belirlemek ve sorgulamak;
VIII-A.12	Dünyayı yalnızca kendi kültürünün üyelerinin bakış açısından değil, aynı zamanda diğer kültürlerin bakış açısından da yorumlamak.
	<i>Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:</i>
I-B.1	Anadilini öğrenerek kişi kendi dilsel ve kültürel kimliğini geliştirir ve dilsel iletişim yoluyla kültürel mirasını ve yaşam kültürünü aktarır;
I-B.3	Farklı içerik ve yapıya sahip metinleri okumak okuryazarlığı geliştirir, kendine ve dünyaya dair daha geniş bir bakış açısı oluşturur ve zorunluluk ve zevkten dolayı yazmayı teşvik eder;
I-B.4	Kişinin kendi fikrini ifade etme biçimi ve içeriği, iletişimin sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunabilir, ancak aynı zamanda yanlış anlamalara ve çatışmalara da yol açabilir;
III-B.5	Merak ve yenilikçilik, bilimsel araştırma düşüncesini geliştirmenin anahtarıdır;
III-B.9	Bilimsel teorilerin ve uygulamalarının avantajlarını, sınırlamalarını ve risklerini anlamalı ve doğru kararlar alma ve sorunları çözmede ahlaki boyut da dahil olmak üzere değerler oluşturma konusunda gelişmiş bir tutum sergilemelidir.

IV-B.3	Bilişim ve iletişim teknolojilerinin potansiyeli artacak ve izlenip kullanılmalıdır; ancak aynı zamanda dijital cihazlar aracılığıyla elde edilen veri ve bilgilerin güvenilirliği, gizliliği ve etkisi konusunda eleştirel bir tutum sergilenmelidir;
IV-B.4	Dijital alanda kimliğin, mahremiyetin ve duygusal güvenliğin korunmasını sağlamak, nefret söylemi ve siber şiddet kullanmamak ve dijital topluluklardaki iletişim kurallarına ve normlarına saygı göstermek önemlidir;
IV-B.5	Dijital alanda mevcut bilgiler etik bir şekilde, belirlenmiş kurallara uygun olarak ve insanların iyiliği için kullanılmalıdır;
V-B.2	Kendi kimliğini anlamak, öz güveni ve kişisel gelişimi güçlendirmeye katkıda bulunur;
V-B.3	Kişinin kendi başarıları ve refahı büyük ölçüde gösterdiği çabaya ve elde ettiği sonuçlara bağlıdır;
V-B.4	Atılan her adımın kendisi ve/veya çevresi için sonuçları vardır;
V-B.7	Girişimcilik, azim, sebat ve sorumluluk, görevleri yerine getirmek, hedeflere ulaşmak ve günlük durumlardaki zorlukların üstesinden gelmek için önemlidir;
V-B.8	Başkalarıyla etkileşim iki yönlüdür - tıpkı kişinin kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılaması için başkalarından destek talep etme hakkı olduğu gibi, başkalarına da kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamaları için alan tanıma sorumluluğu da vardır;
V-B.9	Geri bildirim almak ve yapıcı eleştiriyi kabul etmek, bireysel ve sosyal düzeyde kişisel gelişime yol açar;
VII-B.4	Çalışma etiği, kültürel duyarlılık ve başkalarına karşı tutum, olumlu bir çalışma ortamı yaratmak ve sürdürmek için önemlidir;
VII-B.5	Kaynaklar sınırsız değildir ve sorumlu bir şekilde kullanılmalıdır;
VIII-B.3	Kişinin kendi kültürüne saygı duyması ve onu desteklemesi, kültürel kimliğin ve onuru güçlendirmeye katkıda bulunur;
VIII-B.4	Kültürel çeşitlilik, farklı kültürlere mensup bireylerin kimliklerinin gelişimini etkiler;
VIII-B.5	Kültürler arasındaki farklılıklar, öğrenme fırsatı ve karşılıklı anlayış ve ilerleme için bir meydan okuma olarak görülmelidir;
VIII-B.6	Diğer kültürlere saygı duymak ve onu desteklemek, kişinin kendi kültürüne başkalarının saygı duymasını sağlamaya katkıda bulunur.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu: AHLAK VE DİN

Toplam saat: 19

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Etik ilkeleri ve ahlaki değerleri ve bunların günlük yaşamdaki uygulamalarını açıklar;
2. Dünyadaki başlıca dinleri tanımlar ve günümüzde dinin rolünü açıklar;
3. Dünya dinlerinin ortak etik ilkelerini, insanların yaşamları üzerindeki olumlu etkilerini ve günümüz dünyasında getirdikleri zorlukları açıklar;
4. Laik devletin özelliklerini açıklar. Öğrenci şunları geliştirir:
5. Ahlaki dürüstlük ve ahlaki açıdan kabul edilemez eylem ve kararlardan kaçınma becerisi.
6. Hangi dine mensup olduklarına veya ateist olup olmadıklarına bakılmaksızın başkalarının inançlarına saygı duyma.

Konular (ve kavramlar):

Değerlendirme standartları:

- **Etik ve Ahlak**

(Temel etik kategoriler: iyi, kötü; ahlaki değerler: eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, tevazu, adalet, tutarlılık; insanlık; ahlaki ikilem; ahlaki davranış; ahlaki normlar, dürüstlük, etik kuralları)

- Temel etik kategorilerin (iyi ve kötü) anlamını (örneklerle) açıklar.
- Ahlaki değerlerin (eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, tevazu, adalet, tutarlılık, insanlık) günlük karar ve davranışlara uygulanmasını (örneklerle) açıklar.
- Bir bireyin ahlaki değerlerinin çevrenin etkisi altında nasıl oluştuğunu açıklar.
- Günlük yaşamdaki farklı durumlarda olası ahlaki ikilemleri belirler.
- Etik ilkelere göre ahlaki ve ahlaksız davranışları açıklar.
- Dürüst bireylerin özelliklerini tanımlamak için örnekler kullanır.
- Ahlaki ve ahlaksız davranışları yasal düzenlemelerle karşılaştırır.
- Farklı mesleklerdeki insanların sorumlu davranışlarında etik kuralların rolünü açıklar.

• Günümüzde Din (Dinler: Hristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm, Budizm; Dini İnanç: Ortodoks, Müslüman, Katolik, Protestan, Yahudi/Yahudi, Ateist; Dini Yapılar: Kiliseler, Camiler, Katedraller, Sinagoglar, Tapınaklar; Rahipler: Rahip, Rahip, Papa, Haham; İncil, Kuran, Talmud, Mahabharata, Ramayana; Tanrı, Mesih, Allah, Muhammed, Brahma, Şiva, Vişnu, Buda; Reenkarnasyon, Ahiret; Din Özgürlüğü ve İnanç Özgürlüğü Hakkı; Dinler Arası Diyalog)	Hristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm ve Budizm'i temel özellikleriyle açıklar. • Dinin yaşamda bir rahatlık ve anlam kaynağı olarak rolünü açıklar. • Dinin ahlaki değerler ve davranışlar üzerindeki etkisini açıklar. • Dinin bir topluluk duygusunun oluşumu ve dünyanın farklı bölgelerindeki kültür, gelenek ve görenekler üzerindeki etkisini açıklar. • Din özgürlüğü ve inanç özgürlüğü hakkını (inançlıların inançlarını ayrımcılık veya şiddet olmaksızın takip etme hakkı ve her insanın bir dini inancı seçme veya seçmeme hakkı) açıklar. • Modern toplumda barış ve istikrarın sağlanmasında dinler arası diyalogun önemini açıklar.
• Dinlerin ortak etik ilkeleri (Dini ilkeler: altın kural, adalet ve hakkaniyet, şefkat ve merhamet, dürüstlük ve doğruluk, cömertlik ve hayırseverlik, toplumsal destek ve dayanışma, alçakgönüllülük ve şiddetsizlik, bağışlama, hayata saygı; dini aşırılıkçılık)	• Dünyadaki tüm veya çoğu dinde ortak olan en az altı etik ilkeyi sıralar. • Dünya dinlerindeki ortak etik ilkeleri (örneklerle) açıklar. • Dini ilkelerin insanların günlük yaşamdaki davranışlarını ve kararlarını nasıl etkilediğini açıklar. • Dini inançların dünya barışı üzerindeki zorluklarını ve olumlu etkilerini açıklar. • Dinlerin dünyadaki etkisiyle ilgili zorlukları listeler ve açıklar: dogmatizm ve hoşgörüsüzlük, eleştirel düşüncenin bastırılması, cinsiyet eşitsizliğinin teşvik edilmesi, kültürel ve toplumsal değişime direnç, otoritenin kötüye kullanılması.
• Laiklik (laik devlet, laik eğitim, laik yargı)	• Laiklik sürecinde kilise ve devletin ayrılmasının faydalarını açıklar. • Laik eğitim ve laik adaletin ne anlama geldiğini açıklar. • Belirli durumlarda laikliğin ihlal edildiğini belirler ve açıklar.
Etkinlik Örnekleri • Öğretmen, temel etik kategoriler olan iyi ve kötüyü açıklar. Ardından öğrenciler gruplara ayrılarak, günlük yaşamdan iyi ve kötüyle ilişkilendirilebilecek deneyimlerini paylaşır. Her grup, her bir etik kategori için birer örnek seçer ve bunu diğerleriyle paylaşır. Tüm gruplar örneklerini anlattıktan sonra diğer öğrenciler sorular sorabilir ve verilen örneğin neden iyi ya da kötü olduğunu açıklamalarını isteyebilir. Sonuçta, bu temel etik kategorilerin öğrencilerin yaşamları için önemli olduğu, başkalarıyla ilişkilerini, topluluklarını (aile, mahalle, okul) ve toplumun tamamını etkilediği sonucuna varılır. • Öğrenciler, öğretmenin ahlaki değerlerin ne anlama geldiğini açıkladığı ve şu değerleri belirttiği bir sunumu izler: eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, alçakgönüllülük, adalet, tutarlılık, insanlık. Ardından öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba üzerinde 2 ahlaki değer yazılı olduğu kartlar verilir (örneğin: eşitlik ve tutarlılık, adalet ve alçakgönüllülük vb.). Görevleri ise aile, okul ve medyanın bu ahlaki değerlerin gelişimine nasıl katkıda bulunduğunu tartışmak ve bunu örneklerle açıklamaktır. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra açık bir tartışmada, ahlaki değerlerin günlük kararları ve insan davranışlarını nasıl etkilediğine dair örnekler verilir (örneğin: Depremzedelere kıyafet bağışlamak insanlıktır.). • Öğrencilere şu problem sunulur: Açık denizde batmakta olan bir geminin kaptanı. Son kurtarma sandalına sadece 8 kişi sığabiliyor ve siz dahil kurtarılması gereken 10 kişi var: emekli bir doktor, hamile bir kadın, genç bir evli çift, 12 yaşında bir çocuk, bir öğretmen, bir tamirci, bir asker ve gemiye kaçak binen bir evsiz. 5 dakikanız var, hangi 8 kişinin kurtarma	

sandalına bineceğine karar vermelisiniz.

Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup 5 dakika içinde kurtarılacak kişilere karar verir. Her grup kararını sunduktan sonra şu sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır:

1. Hangi kriterlere göre karar verdiniz? 2. Alınan kararlar doğru mu yanlış mı? Neden? [Beklenen cevap: Tek ve evrensel bir çözüm yoktur, bu nedenle kararlar doğru veya yanlış olarak sınıflandırılmaz. 3. Hangi ahlaki değerler göz önünde bulunduruldu? Hangileri ihmal edildi? 4. Bu senaryo hangi ahlaki ikilemleri ortaya çıkarıyor? Karar verirken hangi ahlaki değerler çatıştı?

Sonuç olarak, günlük yaşamda karşılaşılan ahlaki ikilemlerin, bazı ahlaki değerlere öncelik vermemizi zorunlu kıldığı ve bu tür durumlarda karar vermenin zor ve karmaşık olduğu vurgulanır.

• Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba şu durumlardan biri verilir: yazılı sınavda kopya çekmek, kayıp bir cüzdan bulmak, sosyal medyada hakaret paylaşmak, komşunun bahçesinden gizlice meyve toplamak, işyerinden para çalan bir meslektaşı korumak, marketten çikolata çalmak vb.

Grupların yarısı, kendi durumlarında ahlaki bir davranış nasıl olurdu bunu canlandırır; diğer yarısı ise aynı durumda ahlaka aykırı davranış nasıl olurdu onu canlandırır. Ardından her grup sırayla çalışmasını sunar, diğer gruplardan gönüllü öğrenciler ise aynı durumda ters davranış nasıl olurdu onu anlatır (örneğin, bir grup ahlaki davranışı sunduysa diğerleri ahlaka aykırı örnek verir ve tersi). Sonunda açık tartışmada ahlaki davranışları yönlendiren değerler belirlenir.

• Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba şu durumlardan biri verilir: yazılı bir eseri kopyalamak, kayıp bir cüzdan bulmak, sosyal medyada hakaret paylaşmak, komşunun bahçesinden gizlice meyve toplamak, şirketten para çalan bir meslektaşı saklamak, bir dükkandan çikolata çalmak vb. Grupların yarısı "kendi" durumlarında ahlaki bir davranışın nasıl görüneceğini düşünüp sunmak, diğer yarısı da "kendi" durumlarında ahlaksız bir davranışın nasıl görüneceğini düşünmek zorundadır. Ardından, her grup (biri birer) yaptıklarını sunar ve diğer gruplardaki gönüllüler aynı durumda karşıt davranışın nasıl görüneceğini söyler (grup ahlaki bir davranış sergilerse, diğerleri ahlaksız davranış örnekleri verir ve tersi de geçerlidir). Son olarak, açık bir tartışmada hangi ahlaki değerlerin ahlaki davranışa rehberlik ettiği belirlenir.

• Öğretmen, aşağıdaki ifadeler aracılığıyla dürüst ve erdemli kişiliğin (bütünlük sahibi kişi / "integritet" sahibi kişi) özelliklerini tanıtır. Her ifadenin okunmasının ardından öğrenciler, ifade edilen özellik/davranışı beğeniyorsa başparmaklarını kaldırır (X).

- Bütünlük sahibi kişi, kimse onu görmese bile doğru olanı yapar.
- Bütünlük sahibi kişi, dürüst ve adildir, başkalarına karşı kendini farklı göstermez.
- Bütünlük sahibi kişi, kendi değer ve ilkelerine bağlı kalır ve davranışlarının sorumluluğunu üstlenir.
- Bütünlük sahibi kişi, güçlü bir ahlaki pusulaya sahiptir; bu pusula sayesinde iyi seçimler yapar ve diğer insanlara saygıyla davranır.
- Bütünlük sahibi kişi, söylediğiyle yaptığı arasında tutarlılık gösterir, bu yüzden insanlar ona güvenir.
- Bütünlük sahibi kişinin sağlam bir karakteri vardır ve bu karakter yaptığı her şeye yansır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her grup, okul bağlamında yazılı aşağıdaki durumlardan birini içeren bir kart çeker (her kartta bir durum yazılıdır):
 - Öğrenci A, ödevini arkadaşından kopyalar ve kendi ödeviymiş gibi öğretmene teslim eder.
 - Öğrenci B, sınıf arkadaşları arasında popülerlik kazanmak için bir başka öğrenci hakkında yalan söylentiler yayar.
 - Öğrenci C, Fen Bilimleri dersinde öğretmen tarafından grup projesine dahil edilir ama katkıda bulunmaz; yine de proje sonunda adını katkıda bulunmuş gibi yazar.
 - Öğrenci D, başka bir öğrenci ona bir iyilik yapacağını vaat ettiği için, bir sınıf arkadaşının futbol oynamasına izin vermez.
 - Öğrenci E, sınavdan 5 (en yüksek not) aldığını söyleyerek ailesine yalan söyler ve bu şekilde arkadaşının doğum günü partisine gitme izni alır.
 - Öğrenci F, ödevini internetten kopyalar ve kendi yazmış gibi teslim eder.
 - Öğrenci G, bir arkadaşından ödünç aldığı kitabı kaybeder ama başkalarına kitabı geri verdiğini söyler.
 - Öğrenci H, başka bir öğrencinin düşürdüğü cüzdanı bulur ve kimse görmediği için onu kendine alır.

Bu etkinlikte öğrenciler, verilen durumları analiz ederek bütünlük sahibi bir kişinin nasıl davranması gerektiğini tartışabilir ve canlandırmalar yapabilir.

• Öğrenci Z arkadaşlarıyla buluşmalara sık sık geç kalıyor ve her zaman bahaneler uydurup bir dahaki sefere zamanında geleceğine dair söz veriyor. Grupların görevi öncelikle "onların" durumunda tanımlanan öğrencide hangi ahlaki değerlere saygı gösterilmediğini ve yukarıda belirtilen dürüstlük özelliklerinden hangilerinin eksik olduğunu belirlemek ve ardından okul hayatından bir öğrencinin bir başka dürüstlük özelliğinin eksikliğini gösterdiği başka bir durum bulup tanımlamaktır. Çalışma tüm sınıfa sunulduktan sonra şu sorular üzerine açık bir tartışma yapılır: (1) Hangi insanları daha ahlaki buluyoruz - dürüst olanlar mı yoksa dürüst olmayanlar mı? Neden? (2) İnsanların dürüst olması neden önemlidir? Dürüstlük insanların itibarını nasıl etkiler? (3) Dürüstlük, kişiler arası ilişkileri ve insanlar arasındaki arkadaşlıkları nasıl etkiler? Günümüz toplumunda dürüstlüğü korumanın zorlukları nelerdir? Sonuç olarak, dürüst bireylerin daha iyi bir itibara sahip olduğu, ancak çok sık olarak ahlaki değerlere sürekli saygıyı sorgulayan zorluklarla karşı karşıya kaldıkları ve bu nedenle sosyal baskılara nasıl başarılı bir şekilde direneceklerini bilmelerinin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

• Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba bir çalışma kağıdı verilir. Bu kağıtta önceki etkinlikte yer alan aynı durumlar yer alır: Yazılı sınavda kopya çekme, Kaybolan bir cüzdanı bulma, Sosyal medyada hakaret içeren yorumlar paylaşma, Komşunun bahçesinden gizlice meyve toplama, İş yerinde para çalan bir meslektaşını koruma, Marketten çikolata çalma.

Grupların görevi, bu ahlaka aykırı davranışların bu şekilde davranan kişiler açısından doğurabileceği sonuçları belirlemektir. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra aşağıdaki sorular eşliğinde açık bir tartışma yürütülür:

- Hangi durumlarda, ahlaka aykırı davranışta bulunan kişilerin yasal sonuçlarla karşılaşmaları söz konusu olur? (Örn. para cezası, mahkemeye çıkma, hapis cezası)
- Bu kişiler yetişkin olsaydı sonuçlar ne olurdu? Çocuk olmaları durumunda ne gibi farklar olurdu?

Tartışmanın sonunda birlikte şu sonuca varılır: Ahlaki (moral) normlar ile yasal normlar arasında örtüşen noktalar olsa da, ahlaki/ahlaka aykırı davranış ile hukuken meşru/gayrimeşru (cezalandırılabilir veya cezalandırılmaz) davranış arasında farklar vardır. Çünkü yasal normlar, devletin adaletin ne olduğunu belirleyerek kanunlar yoluyla tanımlar; oysa ahlaki normları, bireyin içinde yaşadığı sosyal çevre belirler.

• Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba bir önceki etkinlikteki durumların ayrılarını içeren bir çalışma kağıdı verilir: yazılı bir çalışmayı kopyalamak, kayıp bir cüzdan bulmak, sosyal medyada hakaret paylaşmak, komşunun bahçesinden gizlice meyve toplamak, şirketten para çalan bir meslektaşını saklamak, bir dükkandan çikolata çalmak. Grupların görevi, bu şekilde davranan kişiler için ahlaksız davranışların sonuçlarını belirlemektir. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra, şu sorular üzerine açık bir tartışma yapılır: • Ahlaksız davranan kişiler hangi durumlarda yasal sonuçlarla karşı karşıya kalır (örneğin para cezası ödemek zorunda kalır, yargılanır, hapse girer)?

• Ahlaksızca davranan kişiler hangi durumlarda yasal sonuçlarla karşı karşıya kalırlar (örneğin para cezası ödemek, yargılanmak, hapse girmek zorunda kalırlar mı)?

• Yetişkin olsalardı ve çocuk olsalardı ne olurdu? Ahlaki ve yasal normlar arasında bir örtüşme olduğu, ancak aynı zamanda ahlaki/ahlaksız davranış olarak kabul edilen ile yasal olarak haklı/haksız (cezalandırılabilir veya cezalandırılmaz) olarak kabul edilen arasında bir fark olduğu sonucuna varılmıştır; çünkü yasal normlar, devletin adil olanı tanımlayan yasalar aracılığıyla belirlediği ve ahlaki normlar da bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre tarafından belirlenir.

• Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba aşağıdaki etik kurallardan birinin elektronik versiyonuna erişim sağlanır: TIP DEONTOLOJİSİ KURALLARI (Tabip Odası), PSİKOLOGLAR ETİK KURALLARI (Psikologlar Odası), YARGI ETİK KURALLARI (Hâkimler Derneği), MÜFETTİŞLER ETİK KURALLARI (Teftiş Kurulu). Grupların görevi, belirli bir meslekte çalışan kişilerden bekledikleri ahlaki değerleri ve ahlaki davranışları belirlemek için kendi kodlarını analiz etmektir. Tüm grupların çalışmalarının sunumunun ardından, farklı mesleklerdeki kişilerin sorumlu davranışlarında etik kodların rolü hakkında ortak bir sonuca varılması için açık bir tartışma yapılır.

• Beş gruba ayrılan öğrenciler, internet araştırmalarına dayanarak aşağıdaki dinlerin her biri için birer broşür hazırlarlar: Hristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm, Budizm. Her broşür, metin ve resimler aracılığıyla aşağıdaki soruların cevaplarını sunar:

Belirli bir dinin mensuplarına ne ad verilir?

Belirli bir dine özgü dini nesnelere ne ad verilir, neye benzerler ve içlerinde neler olur?

Belirli bir dindeki kutsal kitabın adı nedir?

Belirli bir dinde Tanrı/Mesih/Allah/Muhammed/Brahma/Şiva/Vişnu/Buda neyi temsil eder?

İnaniş'a göre, belirli bir dinde ölümden sonra insanlara ne olur?

Her grup ayrı bir soru üzerinde çalışır ve her dinin cevaplarıyla broşürün oluşturulmasına ayrı ayrı katkıda bulunur. Her broşür için dinin adı ve uygun resimlerin bulunduğu bir kapak sayfası oluşturulur. Broşürler tüm öğrencilerin incelemesine açıktır. Sonunda öğretmen soruları yüksek sesle sorar ve öğrenciler cevapları verir. Mümkünse, etkinliği bu kısmı bir sınav şeklinde gerçekleştirilebilir.

• Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba Hristiyanlık, İslam, Budizm ve Hinduizm dinlerinden birini anlatan bir çalışma kağıdı verilir. Tanımlarda dinlerin, tanrıların ve kutsal kitapların adları yer almaz ve yerlerine boş bir satır bırakılır. Grupların görevi: öncelikle internette araştırma yaparak tanımın hangi dine ait olduğunu bulup boşlukları doldurmak, ardından "kendini" dinlerinin hayatta bir rahatlık ve anlam kaynağı olarak rolünü gösteren, tanımdaki önemli anları vurgulayacakları bir sunum hazırlamaktır. Aşağıdaki metinler örnek teşkil edebilir:

• (Hristiyanlık için)

_____ (Dinin takipçileri), hayatın anlamının _____ (Tanrı'nın oğluna) imandan geldiğine inanırlar. _____ (Din), kurtuluşun işlerle veya iyi amellerle kazanılmadığını, _____ (Tanrı'nın oğluna) imanla kazanılan Tanrı'nın lütfunun bir armağanı olduğunu öğretir. _____

(Tanrı'nın oğluna) iman, Tanrı ile kişisel bir ilişki kurulmasını sağlar ve inananlara, yaşamları boyunca kendilerine rehberlik eden Tanrı'nın tesellisine erişim sağlar. _____

_____ (Tanrı'nın oğluna) iman, inananları başkalarını sevmeye, onlara sempati duymaya ve başkalarına özen göstermeye çağırır. _____

_____ (Din), sevgi ve nezakete güçlü bir vurgu yapar ve inananların başkalarına empati ve anlayışla davranmalarını gerektirir. _____ (Dinin) temel uygulaması, Tanrı ile doğrudan bir bağlantı görevi gören duadır. Bir kişi sıkıntıya düştüğünde, dua ona güç ve teselli verir çünkü inananlar, Tanrı'nın dualarını işiteceğinden ve kendilerine yardım edeceğinden emindirler. _____ (Din), inananlara merhamet eylemleriyle ihtiyaç sahiplerine yardım etmeyi öğretir.

_____ (Dinin mensupları) ölümden sonra yaşama ve sonsuz diriliş umuduna inanırlar. Ölümden sonraki yaşama olan bu inanç, sevdiklerinin vefatı durumunda teselli sağlar ve hayattaki zor anlara anlam katar.

• (İslam hakkında)

_____ (Din)in temel kavramı, _____ (Tanrı'nın) birliği inancıdır. Buna göre, hayattaki nihai amaç, _____ (Tanrı'nın)

iradesine saygı duymak ve boyun eğmektir. Tanrı'nın, insanları kendisine saygı duymaları için yarattığına ve hayattaki gerçek huzurun ve anlamın, _____

_____ (Kitap'ta) belirtildiği gibi O'nun iradesine boyun eğmekten ve rehberliğini takip etmekten geldiğine inanırlar. _____ (Dinin takipçileri) için bu

kutsal kitap, hayatta karşılaştıkları zorluklara bir bilgelik ve çözüm kaynağıdır. Gün boyunca yapılan dualar, inananlara _____ (Tanrı) ile doğrudan bir bağlantı sağlar ve dua aracılığıyla inananlar huzur ve manevi bir yenilenme duygusu bulurlar. _____ (Din), özverili ve cömertçe vermenin ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmenin önemini vurgular. _____ (Din), zorluklar karşısında sabretmenin ve nimetler karşısında şükretmenin önemini öğretir.

İnananlar, hem zorlukların hem de nimetlerin _____ (Tanrı'nın) birer sınavı olduğunu ve Dünya'daki yaşamın geçici olduğunu ve asıl amacın ölümden sonra gelen sonsuz yaşam olduğunu anlayarak huzur ve anlam bulurlar.

• (Budizm hakkında)

_____ (Din), şimdiki anın farkındalığı kavramına dayanır. Bu uygulama, inananların, hoş ya da nahoş olmalarına bakılmaksızın, mevcut koşulları fark etmelerine ve kabullenmelerine yardımcı olur. Bu farkındalık, insanların geçmişe ve geleceğe aşırı bağlanmamayı öğrenmeleri nedeniyle bir rahatlık kaynağıdır. _____

_____ (Dine) göre, acı hayatın kaçınılmaz bir parçasıdır. Acıyı insan varoluşunun bir parçası olarak kabul ederek, inananlar acıyı nasıl kabul edeceklerini ve kendilerine ve başkalarına karşı nasıl şefkat geliştireceklerini öğrenirler. _____ (Dinde) yaşamın amacı, doğum ve ölüm döngüsünden tamamen kurtulma

hali olan nirvanaya ulaşmaktır. Nirvana'ya ulaşmak, acının sonu ve sonsuz huzur ve rahatlığa ulaşmak olarak kabul edilir. Nirvana'ya ulaşmak için doğru anlamak,

doğru konuşmak, doğru hareket etmek, doğru niyetlere sahip olmak, doğru çaba göstermek vb. gerekir. Buna uygun yaşamak, rahatlığa ulaşmaya ve hayata anlam katmaya katkıda bulunur. _____ (Din) tüm canlılara karşı şefkat ve özeni teşvik eder, bu da _____ (din mensuplarının) mevcut karşılıklı bağımlılık bağlamında anlam bulmalarına olanak tanır.

• (Hinduizm hakkında)

_____ (Din), doğum, ölüm ve yeniden doğuşun sonsuz döngüsü olan samsara döngüsüne inanır. _____ (Din) için çok önemli olan şey, kişinin eylemlerinin, niyetlerinin veya seçimlerinin şimdiki ve gelecekteki yaşamı için sonuçları olduğu fikri olan karma inancıdır. Karma, bireyleri sorumlu seçimler yapmaya ve geleceklerini iyileştirecek olumlu karma yaratmak için başkalarının refahına fayda sağlayan nezaket, şefkat ve eylemleri teşvik etmeye teşvik eder. _____ (Dinde), insanların acıyı hafifleten, nezaket gösteren ve başkalarının refahını dileyen şeyler yaptıklarında olumlu karma biriktirdiklerine inanılır. Bu olumlu karma, gelecekte iyi bir hayata yol açar. Ruhsal ve bedensel bir uygulama olan yoganın da beden ve ruh arasındaki bağlantıyı sağladığına inanılır. İnananların fiziksel ve ruhsal refahlarını iyileştirmelerine ve ruh ve bedeni birleştirme deneyiminde anlam bulmalarına yardımcı olur. Grup çalışmalarını sunarken, diğer gruplardan öğrenciler sunulan din ile "kendi" dinleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirler. Son olarak, açık bir tartışma, dinlerin inananlarının hayatlarında bir rahatlık ve anlam kaynağı olarak oynadıkları rol açısından ortak unsurları ve farklılıkları belirler.

• Öğretmen, öğrencilere dünyanın başlıca dinlerinin her birinden, dinlerin ahlaki değerlerin gelişimine nasıl katkıda bulunduğunu gösteren bir örnek sunar:

(1) Hristiyanlık: Rahibe Teresa'nın Misyonu

- Rahibe Teresa, hayatını Hindistan'ın Kalküta kentindeki yoksullara hizmet etmeye adanmıştır. Çalışmaları, şefkat, özveri ve komşu sevgisi gibi Hristiyan değerlerini örneklemektedir. İhtiyaç sahiplerine bakım ve destek sağlayan bir kuruluş olan Hayırseverlik Misyonerleri'ni kurmuştur.

(2) İslam: Zekat (Hayırseverlik) Kavramı

- Zekât, Müslümanların servetlerinin bir kısmını ihtiyaç sahiplerine vermelerini gerektiren İslam'ın beş şartından biridir. Bu uygulama, hayırseverlik, şefkat ve daha az şanslı olanlara yardım etme gibi İslami değerleri yansıtır. Müslümanlar, servetlerini yoksullar ve zorluklarla karşılaşanlarla paylaşmaya teşvik edilir.

(3) Hinduizm: Mahatma Gandhi'nin Taahhüdü

- Hindistan bağımsızlık hareketinin önde gelen isimlerinden Mahatma Gandhi, baskıya karşı şiddet içermeyen direnişi (ahimsa) savunmuştur. Şiddetsizliğe olan bağlılığı, Hindu değerleri olan hakikat, zarar vermeme ve tüm canlılara saygıya derinlemesine dayanmaktadır.

(4) Budizm: Nobel Barış Ödülü Sahibi Dalai Lama

- 14. Dalai Lama Tenzin Gyatso, Tibet Budizmi'nin ruhani lideridir. İnsani değerlere olan bağlılığı ve bireysel ve toplumsal refahı teşvik etmede şefkatin önemiyle tanınır. 1989 yılında, Tibet'in kurtuluşu için şiddet içermeyen mücadelesi ve küresel çevre sorunlarına olan ilgisi nedeniyle Nobel Ödülü'nü almıştır.

Daha sonra, dini değerlerin günümüzü nasıl etkileyip şekillendirebileceği ve bireylere daha adil ve şefkatli bir dünya arayışlarında nasıl rehberlik edebileceğine dair verilen örneklerin tartışılmasıyla başlar (şefkat, merhamet, şiddetsizlik, dayanıklılık ve diğer olumlu erdemler). Sonuç olarak, dinin ahlaki değerler üzerindeki olumlu etkisinin yadsınamaz olduğu sonucuna varılmaktadır; ancak çağdaş, çoğulcu toplumumuzda bireylerin dini otoriteleri sorgusuz sualsiz takip etmeden mesafeli durmaları ve eleştirel düşünmeyi geliştirmeleri de aynı derecede önemlidir. Dinler değerli ahlaki rehberlik sağlasa da, onlara eleştirel ve açık fikirli bir yaklaşım sergilemek hayati önem taşımaktadır.

• Beş gruba ayrılan öğrencilere, dinlerin insanların kültürlerini, gelenek ve göreneklerini nasıl etkilediğini araştırma görevi verilir.

Her grup, üzerinde ayrı bir dinin ve bu din ile ilişkili bayramın (gelenek ve göreneklerin) ve kutlamalarının yazılı olduğu bir kağıt parçası çeker:

(1) Hristiyanlık: Noel Doğumu (Hristiyan geleneği, İsa'nın doğumunu kutlamak, doğum sahneleri, ilahiler ve hediyeler de dahil olmak üzere dünyadaki Noel gelenek ve göreneklerini nasıl etkilediği);

(2) İslam: Dünya çapında Ramazan (Ramazan ayında dünya genelindeki Müslümanların nasıl oruç tuttuğu, birlikte namaz kıldığı, iftar yemekleri ve yatsı namazları gibi

geleneklerin neler olduğu ve bunların nasıl bir topluluk duygusu yarattığı);

(3) Hinduizm: Diwali Işık Festivali (Diwali'nin kültürel önemi, Hindu ışık festivali, kandiller, havai fişekler ve hediyelerle nasıl kutlandığı ve Hindu topluluklarını nasıl bir araya getirdiği);

(4) Budizm: Meditasyon ve farkındalık pratiği (meditasyon, neden günümüzde kültürel bir trend haline geldiği, iç huzuru ve kişisel gelişimi nasıl desteklediği).

(5) Yahudilik: Pesah (önemi, içerdiği geleneksel yiyecekler ve ritüeller, ne zaman kutlandığı, Yahudi toplumunun bağlarını nasıl güçlendirdiği ve kültürel gelenekleri nasıl koruduğu).

Her grup araştırmalarının bir sunumunu hazırlar ve ardından diğer öğrenciler sorular sorar. Öğretmen daha sonra din ve kültürel çeşitlilik, farklı değerlerin teşviki, topluluk bağları, kültürel mirasın korunması, hoşgörü ve toplumda farklı insanların bir arada yaşaması açısından önemiyle ilgili soruların tartışıldığı bir tartışma başlatır. Sonuç olarak, dinin gelenek ve görenekler üzerindeki etkisinin anlaşılmasının, günümüzün çeşitlilik dolu dünyasında hoşgörüyü teşvik etmek ve uyumlu bir birlikte yaşamayı desteklemek için elzem olduğu sonucuna varılır.

• Öğretmen, öğrencilere din özgürlüğü ve inanç özgürlüğünün bir parçası olarak her insanın bir dini inancı seçme veya seçmeme hakkını açıklar. Ayrıca, ateizmin ne anlama geldiğini ve hangi insanların kendilerini ateist olarak gördüğünü açıklar (ateizm bir din değil, tanrıların veya tanrıların varlığına inanmamanın bir ifadesidir ve ateistler tanrıların varlığına inanmazlar ve genellikle her şeye gücü yeten bir yüce gücün varlığı fikrini reddederler). Ardından öğretmen öğrencilere şu soruları sorar:

1. Neden bazı insanlar Hristiyan, bazıları Müslüman? Belirli bir dine mensup olmaya nasıl karar verdiler?

2. Herkesin bir dine mensup olması zorunlu mu? Neden?

3. Bir dine mensup olanlar ve ateistler ahlaki değerler açısından farklılık gösterir mi? Davranışları nasıl farklılık gösterir?

4. Bir dinin insanları kendi üyesi olmaya zorlama hakkı var mıdır? Birine bir dine mensup olma veya ateist olma fırsatı verilmemeli midir? 5. Birinin bir dini ritüeli uygulamaya zorlama hakkı var mıdır? Ya da uygulamaktan alıkoyma hakkı var mıdır? Ya da uygulayıp uygulamamalarıyla alay etme hakkı var mıdır?

Tartışmanın amacı, ortak bir sonuca varmaktır: (A) hiç kimse kimseyi bir dine mensup olmaya veya herhangi bir dine mensup olmamayı seçmeye zorlama hakkına sahip değildir ve (B) inananlar, ayrımcılık veya şiddete maruz kalmadan inançlarını yaşama hakkına sahiptir.

• Gruplara ayrılan öğrencilere, farklı olasılıkları listeleyen "Dinler Arası Çatışmaların Olası Olumsuz Sonuçları" başlıklı bir çalışma kağıdı verilir. Görevleri, her olasılığı doğru buluyorlarsa (gerçekten bir olasılıksa) T, yanlış buluyorlarsa (bir olasılık değilse) F ile işaretlemektir. Bu tür olasılıklara örnekler şunlardır:

- Farklı din mensupları arasında gerginlik (T)

- Farklı din mensupları arasında iş birliği (H)

- Dini topluluklar arasında şiddet (T)

- Bir veya daha fazla dine mensup kişilerin fiziksel, psikolojik ve maddi kayıpları (T)

- Diğer din mensuplarının din ve geleneklerine saygı (H)

- Toplumda daha az temsil edilen dini topluluk mensuplarına ayrımcılık yapılması (T)

- İnsanların yerinden edilmesi ve mülteci krizleri (T)

- Farklı dini bayramların ortak kutlanması (T)

- Daha az temsil edilen dini topluluk mensuplarının tecrit edilmesi (T)

- Dini uygulamaların zorla değiştirilmesi (T)

Görevi tamamladıktan sonra, listede yer alan doğru olasılıkları (olumsuz sonuçlar) birlikte belirledikten sonra, öğretmen herkesle şu soru üzerine bir tartışma başlatır: Toplumlarda olumsuz sonuçlar nasıl önlenir? Bu tartışmadan, en etkili yolun, her dini topluluğun ihtiyaçlarının, başkalarının ihtiyaçlarından ödün vermeden duyulmasını ve saygı görmesini sağlayan dinler arası diyalog olduğu ortaya çıkar. Hangi dinin dini inanç ve uygulamalar açısından daha layık veya daha doğru olduğu kanıtlanmadan.

- Öğrenciler 5 gruba ayrılır ve her grup, üzerinde şu dinlerden biri yazılı olan bir kağıt çeker: Hristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm ve Budizm. Her grup önce internetten araştırarak kendi dinlerinde “altın kural”ın nasıl ifade edildiğini (hangi sözle belirtildiğini) bulur. Ardından grup içinde tartışarak bu ifadenin hangi etik ilkeler ve ahlaki değerler üzerine kurulu olduğunu belirler ve günlük hayattan bu kurala uygun ya da aykırı davranış örnekleri geliştirir (örneğin: başkalarının kendisini çekiştirmesinden hoşlanmadığı için o da başkalarını çekiştirmez / ama hoşlanmamasına rağmen başkalarını çekiştirir). Her grup ifadesini ve hazırladığı çalışmayı sunduktan ve durumları canlandırarak oynadıktan sonra, hep birlikte altın kuralın ne anlama geldiği ve günlük hayatta ona uyulmasının veya uyulmamasının sonuçları üzerine ortak bir sonuca varılır.
- Öğrenciler gruplara ayrılarak üzerinde şu dini ilkelerin tanımları yazılı çalışma kağıtları alır: (1) şefkat ve merhamet, (2) dürüstlük ve doğruluk, (3) cömertlik ve hayırseverlik, (4) toplumsal dayanışma ve destek, (5) sükunet ve şiddetsizlik, (6) affedicilik ve (7) yaşama saygı. Her grup, her ilke için günlük hayattan birer uygulama örneği bulur ve açıklar. Gruplar sırayla ilkeleri ve örnekleri sunar. Sonunda hep birlikte dini ilkelerin insanların günlük davranış ve kararlarını nasıl etkilediği üzerine tartışılır.
- Öğrenciler gruplara ayrılarak dinlerin çatışmalara barışçıl yaklaşımı ve huzurlu bir birlikte yaşam için katkı sağlayan ilkeleri belirler. Her grup fikirlerini sunduktan sonra açık tartışmayla tüm dinlerin barışı ve çatışmaların barışçıl çözümünü teşvik ettiği sonucuna varılır. Ardından öğretmen dini aşırıcılık kavramını açıklar ve El Kaide’nin faaliyetlerini tanıtır. Öğrencilerle yapılan açık tartışmayla aşırı yorumların şiddet, çatışma ve terörizme yol açabileceği sonucuna ulaşılır.
- Öğretmen, dinlerin dünya üzerindeki etkilerine ilişkin şu zorlukları içeren bir sunum yapar: (1) dogmatizm ve hoşgörüsüzlük, (2) eleştirel düşüncenin bastırılması, (3) toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin teşviki, (4) kültürel ve toplumsal değişime direnç ve (5) dini otoritenin kötüye kullanımı. Öğrenciler 5 gruba ayrılır, her grup internet araştırmasıyla kendisine verilen zorluk hakkında birer günlük yaşam örneği yazar. Her grup yazdığı örneği sıradaki gruba verir ve onlar da aynı konuya farklı bir örnek ekler. Tüm gruplar her zorluk için örnekler yazdıktan sonra tüm örnekler okunur ve öğretmenin rehberliğinde her zorluk için en iyi örnek seçilir.
- Öğretmen öğrencilere sekülerleşme kavramını açıklar (din etkisinin politika, eğitim, yargı ve kültürde azaltılması veya kaldırılması; dini kurumlarla siyasi kurumların ayrılması). Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup şu sekülerleşme kazanımlarından birini çekerek çalışır: (1) dini özgürlük ve inanç özgürlüğünün korunması, (2) tüm dinlerin eşit statüde olması, (3) dini ayrımcılığın önlenmesi. Her grup internet araştırmasıyla, kendi kazanımlarının vatandaşlar için faydalarını ve devletin seküler olmaması durumunda neler olacağını örneklerle açıklayan bir sunum hazırlar. Sunumlar sonrası açık tartışmayla sekülerleşmenin tüm vatandaşların eşit muamele görmesinin ön koşulu olduğu sonucuna varılır.
- Öğrenciler gruplara ayrılarak sekülerlik ihlallerini gösteren, biri eğitimle (örn: öğretmenlerin öğrencileri okulda dua etmeye zorlaması), diğeri yargıyla (örn: bir hakimin mensubu olduğu dinin bireyine delilsiz karar vermesi) ilgili iki farklı durum içeren çalışma kağıtları alır. Durumlar grup grubu farklıdır. Öğrencilerden, hangi kazanımların gerçekleşmediğini ve nedenini tespit etmeleri istenir. Öğretmen her durumu sırayla okur; ilgili grup belirlediği ihlalleri ve gerekçelerini açıklar, diğer gruplar ekleme yapabilir. Sonunda açık tartışmayla eğitim ve yargının ne zaman seküler kabul edileceği konusunda ortak sonuca varılır.

Konu: KİMLİK Toplam saat: 17	
Öğrenme kazanımları: <i>Öğrenci şunları yapabilecektir:</i> 1. Kimliğin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu ve değiştiğini ve hangi yönlerden oluştuğunu açıklayın; 2. Kişisel ve grup kimliği arasındaki farkı ayırt edin; 3. Kişisel kimliğin özelliklerini listeleyin ve oluşumunda çeşitli faktörlerin etkisini açıklayın; 4. Grup aidiyetinin grup kimliğinin oluşumuna nasıl katkıda bulunduğunu açıklayın; Öğrenci: 5. Kendi inançlarını, ilgi alanlarını, güçlü yönlerini ve karşılaştığı zorlukları fark ederek öz farkındalık geliştirecektir; 6. Grup kimliğiyle yüzleşerek çeşitliliğe karşı empati ve saygı geliştirecek ve kapsayıcılık ve hoşgörüye değer verecektir; 7. Yeni fikirleri ve değişiklikleri kabul etmeye daha açık hale gelecektir.	
Konular (ve kavramlar):	Değerlendirme standartları:
• Kimlik kavramı (faktörler: cinsiyet, fiziksel özellikler, kişilik özellikleri, değerler, ilgi alanları, kültür, eğitim, meslek, eş ve arkadaşlık ilişkileri, grup aidiyeti, dar ve geniş çevredeki roller; kişisel ve grup kimliği)	• Kimlik teriminin ne anlama geldiğini, kendisini örnek olarak kullanarak açıklar. • Kimliğin nasıl oluştuğunu açıklar ve kimliğin oluşumunda çeşitli faktörlerin etkisini açıklayan örnekler verir. • Kişisel kimlik ile grup kimliği arasındaki farkı örnekler kullanarak açıklar. • Kimliğin önemli bir rol oynadığı gerçek yaşam durumlarını anlatır.
• Kişisel kimlik (fiziksel özellikler, psikolojik özellikler, biyografik unsurlar; öz güven, öz saygı, sosyal medya)	• Kişisel kimliğin yönlerini listeler ve örneklerle açıklar. • Kimliğin çok boyutluluğunu bir örnekle açıklar. • Kimliğin yaşam boyunca nasıl ve neden geliştiğini ve değiştiğini (bir örnekle) açıklar. • Bir bireyin değerlerinin ve inançlarının kişisel kimliğini nasıl şekillendirdiğini ve bireyin yaptığı seçimleri, başkalarıyla ilişkilerini ve eylemlerinin çevresi üzerindeki etkilerini nasıl etkilediğini açıklar. • Kişisel kimliğin öz saygı ve öz saygı ile nasıl ilişkili olduğunu (bir örnekle) açıklar. • Ailenin, okulun ve akranların kişisel kimliği şekillendirmedeki rolünü açıklar. • Sosyal medya kimliği ile kişisel kimlik arasındaki bağlantıyı açıklar.

• Grup kimliği (resmi ve gayriresmi gruplar, cinsiyet kimliği, etnik kimlik, ulusal kimlik)	• Resmi ve gayri resmi gruplara örnekler verir ve bu gruplara ait olmayı grup kimliğiyle ilişkilendirir. • Farklı gruplara ait olmanın ve aynı grubun üyeleri arasındaki bireysel farklılıkları kabul etmenin önemini açıklar. • Farklı grup kimliklerini açıkladığı örnekler verir. • Cinsiyet kimliğinin oluşumunda ailenin rolünü açıklar. • Etnik kimliğin özelliklerini sıralar ve çok etnikli toplumlarda etnik kimliklerin çeşitliliğinden kaynaklanan faydaları ve zorlukları (örneklerle) açıklar. • Ulusal kimliğin anlamını açıklar ve vatanseverliğin nasıl ortaya çıktığını belirtir.
--	--

Etkinlik Örnekleri

• Her öğrenciye "Ben Kimim?" başlıklı bir çalışma kâğıdı verilir. Öğrenciler aşağıdaki cümleleri tamamlayarak bu kâğıdı doldurur:

- Cinsiyetime göre ben: ____
- ____ yaşındayım.
- Ben ____'in oğluyum/kızıyım.
- Etnik kökenime göre ben ____'im.
- ____ şehirde/köyünde yaşıyorum, bu yer ____ devletinde bulunuyor.
- ____ okulunda ____ sınıf öğrencisiyim.
- Arkadaşlarım: ____.
- Ailemde en önemli iki bayram: ____ ve ____.
- Dini aidiyetime göre ebeveynlerim ____.
- En sevdiğim üç etkinlik/hobi: ____, ____ ve ____.
- Beni en iyi tanımlayan üç özellik: ____, ____ ve ____.
- Gelecekte ____ olmak istiyorum.

Çalışma kâğıdı tamamlandıktan sonra öğretmen, kimlik kavramını (bireyin kendini kişilik olarak ve farklı gruplara aidiyet açısından algılama biçimi) tanımlar ve çalışma kâğıdındaki faktörlerin (cinsiyet, yaş, ailedeki ve toplumdaki roller, etnik köken, yaşanan yer ve ülke, kişilik özellikleri, ilgi alanları, din, arkadaşlıklar) kimlik oluşumuna nasıl katkıda bulunduğunu açıklar. Bu faktörlerin dışında başka unsurların da olduğunu vurgular.

Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her öğrenci kendi "kimliğini" çalışma kâğıdı üzerinden tanıtır. Gruplar içindeki benzerlikler ve farklılıklar belirlenir. Her grubun bir temsilcisi sınıf önünde grubun ortak ve farklı yönlerini sunar. Son olarak yapılan açık tartışmada şu ortak sonuca varılır: Her bireyin kimliği çok boyutlu ve birbirine bağlı unsurlar içerir ve bu bileşim her bireyi benzersiz kılar, insanlar benzer özellikler taşısa bile kimlikleri farklıdır.

• Önceki derste doldurulan "Ben Kimim?" çalışma kâğıdı kullanılır. Öğrencilere, kendilerini en iyi tanımladığını düşündükleri beş cümleyi seçip yeni bir çalışma kâğıdına "Ben Gerçekten Kimim" başlığıyla yazmaları görevi verilir. Öğretmen kimlik oluşumunda kişisel deneyimler ve başkalarıyla etkileşimlerin rolünü örneklerle açıklar (örneğin, bir erkek öğrenci erkek olmanın ona bazı ayrıcalıklar sağladığını fark etmiş olabilir veya bir kız öğrenci ailenin en büyük çocuğu olduğu için ayrıcalıklı hissedebilir). Öğrenciler farklı gruplara ayrılır ve herkes seçtiği beş cümleyi ve bu cümlelerin önem kazanmasına katkıda bulunan deneyimlerini paylaşır. Gönüllüler sınıfa sunum yapar. Sonunda tartışmayla deneyim ve etkileşimlerin kimlik oluşumuna katkısı özetlenir.

• "Ben Gerçekten Kimim" çalışma kâğıdı yeniden kullanılır. Öğretmen kişisel kimlik ve grup kimliği arasındaki farkı açıklar (kişinin kendisini nasıl algıladığı ve hangi gruplara aidiyet hissettiği). Öğrenciler küçük gruplara ayrılır. Her gruba iki başlıklı kâğıt verilir: "Kişisel Kimlik" ve "Grup Kimliği". Her öğrenci kimliğini tanıtırken gruptaki diğer öğrenciler bu tanımın hangi başlığa ait olduğunu belirler ve not eder. Grup çalışmaları sınıfa sunulur, öğretmen tahtaya kişisel ve grup kimliği örneklerini yazar. Açık tartışmayla her örneğin neden o başlığa ait olduğu açıklanır. Öğrenciler gruplara ayrılır, her gruba kimliğin önemli olduğu bir gerçek yaşam durumu verilir: 1) Okullar arası maçlarda taraftarlık, 2) Doktorların meslektaşları, hastaları ve arkadaşlarıyla iletişimi, 3) Farklı etnik kökenden öğrenciler arasında çıkan bir top kavgası, 4) Sosyal medyada kişisel etkinliklerin paylaşılması. Her grup durumdaki kişilerin davranışlarını etkileyen kimlik unsurlarının (kişisel ya da grup kimliği) ne olduğunu belirler ve sınıfa sunar.

• Gruplara ayrılan öğrenciler, kişisel kimliğin yönlerini ve kimliğin oluşumuna katkıda bulunan faktörleri listeleyen bir çalışma sayfası alırlar: (1) fiziksel özellikler: cinsiyet, ten rengi, boy, kilo, yüz hatları, (2) psikolojik özellikler: kişilik özellikleri, yetenekler, değerler, ilgi alanları ve inançlar; ve (3) biyografik unsurlar: eğitim,

kariyer, hobiler, deneyimler ve yaşam olayları. Grupların görevi, çalışma sayfasında listelenen üç yönün her birinden iki faktör seçmek (daha önce belirtilmeyenler arasından) ve gerçek yaşam örnekleri aracılığıyla bunların kişisel kimliğin oluşumunu nasıl etkilediğini, yani farklı insanların kendilerini algılama biçimini açıklamaktır (örn. eğitim için – daha yüksek bir eğitim almış biri kendini daha düşük bir eğitimle kalmış birine göre daha önemli algılayabilir; örn. boy için – çok kısa olan ve daha uzun insanlarla çevrili biri kendini daha uzun insanlardan daha az değerli algılayabilir). Öğretmen, belirli faktörler üzerinde çalışan gruplardan (her seferinde bir faktör) çalışmalarını sunmalarını ister. Son olarak, açık bir tartışmada, kişisel kimliğin (kendini deneyimleme), bireyin kendi fiziksel ve psikolojik özelliklerini ve önceki yaşam deneyimlerini nasıl deneyimlediği ve kabul ettiğinin karşılıklı etkisi altında oluştuğu özetlenmektedir.

- Öğretmenin verdiği talimatlar doğrultusunda her öğrenci, doğumundan bugüne hayatında yaşadığı/başından geçen önemli olayları bir zaman çizelgesi üzerinde sıralayarak kendi "biyografisini" yazar. Satır, doğum tarihini belirterek ve doğduğu ailenin tanımını yaparak (kimler vardı ve nasıl bir aile ilişkileri vardı) başlamalı, ardından diğer önemli olaylar/olaylar, bunların meydana geldiği yaş satırda belirtilmeli ve olayın/olayın kısa bir açıklaması satırın altında veya üstünde verilmelidir (örneğin 3 yaşındayken bir kız kardeşi doğdu, 5 yaşındayken aile başka bir daireye/eve taşındı ve yeni arkadaşlar edildi...). Görev tamamlandıktan sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve gruplar içinde "biyografilerini" paylaşırlar ve "biyografide" listelenen olayların kendilerini nasıl etkilediğini açıklarlar. Gruplardaki çalışmalar tamamlandıktan sonra, birkaç gönüllü "biyografilerini" sunar; zaman çizelgesini tahtaya asarlar (üzerinde yaşlar işaretlenmiştir) ve o dönemde gerçekleşen olayları sözlü olarak anlatıp, bunların kendilerini nasıl etkilediğini açıklarlar. Sonunda, açık bir tartışmada şu sonuca varılır: (1) yaşanan olaylar/vakalar yaşam deneyiminin bir parçasıdır ve bu nedenle kişisel kimliğin oluşumunda önemli bir rol oynar; bireyin kendini nasıl algıladığını ve kendi çevresini ve dünyayı bir bütün olarak nasıl gördüğünü etkiler ve (2) kimlik sabit/durağan değildir, ancak yeni edinilen deneyimler (ciddi bir aşk ilişkisi yaşamak, ebeveyn olmak, meslek değiştirmek, travma yaşamak) ve çevrenin etkileri (farklı kültürlerden arkadaş edinmek, şehirden köye taşınmak, başka bir ülkeye taşınmak) nedeniyle yaşam boyunca gelişir ve değişir.

- Her öğrenciye üç çıkartma (duvara yapıştırılabilen kağıtlar) verilir ve her birine bilmek veya yapmak istedikleri ancak henüz yapamadıkları bir şeyi yazmaları istenir. Herkes çıkartmalarını sınıf duvarının farklı yerlerine (veya tahtaya) yapıştırır ve diğerleri önce bunlara bakabilir ve sonra diğerlerinin kağıtlarından istedikleri ancak kağıtlarına yazmadıkları (hatırlamadıkları veya istediklerinin farkında olmadıkları) bir şeyi belirten 1-2 tanesini seçebilirler. Öğrenciler bir daire içinde ayakta durarak seçtikleri çıkartmalarda (başkasının istedikleri ancak henüz yapamadıkları) yazılanları okurlar. Gönüllüler neden bunu seçtiklerini açıklarlar. Daha sonra şu sorular üzerine açık bir tartışma yapılır: (1) Bilmek veya yapmak istediğiniz şeyi başarmaya ne kadar isteklisiniz? (Bir hedefe ulaşmakla gerçekten ilgilendiğimizde ne yaparız?) ve (2) Bir hedefe ulaşmada başarı veya başarısızlık bir bireyin kimliğine nasıl yansır? Sonuç olarak, çıkarların peşinden koşmaya yatırım yapmanın kendimizi algılama biçimimizi etkilediği ve hedeflerimize ulaşmak için gösterdiğimiz çabanın kişisel kimliğimizi şekillendirdiği sonucuna varılmıştır.

- Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, kişisel kimliğin şekillenmesinde aile, okul ve akranların rolünü araştırırlar. Edindikleri bilgilere dayanarak, aile, okul ve akranların etkisinin görüldüğü gerçeklikten olay/sahne örnekleri sunan üç ayrı ürün (poster, çizgi roman ve/veya kısa dramatizasyonlar) hazırlarlar. Tüm gruplar ürünlerini sunduktan sonra, açık bir tartışmada, bu ürünlerin çocukların kişisel kimliklerinin oluşumunu nasıl etkilediği (farklı durumlardaki davranışları ve çocuklara davranış biçimleri aracılığıyla) ve etkilerinin en belirgin olduğu faktörler (çocukların kişilik özellikleri, yetenekleri, ilgi alanları, değerleri ve inançları) özetlenir.

- Gruplara ayrılan öğrenciler, bir sosyal medya sitesi için kurgusal bir kişinin profilini oluşturmaları gerektiğini hayal edin. Grupların yarısı erkek, diğer yarısı kadın profili oluşturacak. Profil bilgilerini gerçek bir sosyal medya sitesi yerine kağıda (veya video sunumuna) yazacaklar. Profilde profil resmi, kapak fotoğrafı, kullanıcı adı, doğum tarihi, ikamet yeri, eğitim durumu, nerede çalıştıkları, ilgi alanları veya hobileri hakkında bilgiler, kullanıcının etkinlik veya ziyaretlerinden (başka kişilerle veya onlarsız) fotoğraflar içeren gönderiler, başkaları tarafından paylaşılan gönderiler, arkadaş veya takipçi sayısı vb. bulunmalıdır. (Fotoğraflar internetten veya açık sosyal medya profillerinden alınabilir, ancak erişimi sınırlı olan kapalı profillerden asla alınamaz). Her grup "kendi" profilini tüm sınıfa sunar. Ardından aşağıdaki sorular üzerine açık bir tartışma yapılır:

1. İnsanlar sosyal medyada kendilerini nasıl sunuyor? Bu, gerçek dünyadaki sunumlarından nasıl farklı? Sosyal medya profillerinde kimliğin hangi yönleri vurgulanıyor veya gizleniyor?

2. Başkalarıyla çevrimiçi iletişim kurmak, sosyal medyada iletişim kurmaktan nasıl farklı? Sosyal medyanın sunduğu anonimliğin sonuçları nelerdir?

3. Sosyal medyada kurulan ilişkiler, gerçek dünyadaki ilişkilerden nasıl farklı?

4. Sosyal medya benlik algımızı nasıl etkiliyor?

Tartışma, bir kişinin sosyal medyada sunduğu kimliğin, çoğunlukla kendisini en iyi şekilde sunma ihtiyacından dolayı kişisel kimliğinden farklı olduğu, ancak aynı zamanda sosyal medyanın kendimizi başkalarıyla ilişkili olarak algılama biçimimizi etkilediği (kişisel kimliği etkilediği) sonucuna varmalıdır.

• Öğrencilere iki sütundan oluşan bir çalışma kâğıdı verilir. Birinci sütunda şu “kategoriler” yazılır: sporcu, öğrenci, izci, çocuk, kız/erkek, oğul/kız evlat, kardeş/tek çocuk, etnik topluluk üyesi (hangisi olduğunu yaz), dini topluluk üyesi (hangisi olduğunu yaz).

Diğer sütun boştur. Her öğrenci, bireysel olarak, kendisini en çok tanımlayan üç kategoriye seçer ve seçtiği kategorilerin karşısındaki boş alana bir çarpı (X) koyar. Çalışma tamamlandıktan sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve bu seçimleri nasıl yaptıklarını tartışır, yanıtlarını karşılaştırır. Sonrasında öğretmen aynı tabloyu tahtaya çizer. Her öğrenci kendi seçimlerini söyleyerek öğretmenin ilgili kategoriye çizgi koymasını sağlar. Açık tartışmada şu sonuca varılır: Kategorilerin sıralaması farklı olsa da belirli bir öğrenci grubu bazı ortak kategoriler seçmiştir. Öğretmen, seçilen kategorilerin grup kimliğinin unsurları olduğunu vurgular ve tahtaya şu grup kimliklerini yazar: cinsiyet kimliği, yaş grubu kimliği, aile içindeki rol, spor kulübü üyeliği, etnik aidiyet, dini aidiyet. Önceden oluşturulan tabloda hangi kategorilerin daha sık seçildiğine bakılarak sınıfça hangi grup kimliklerinin daha baskın olduğu belirlenir (ör. cinsiyet kimliği, etnik kimlik, aile kimliği, dini kimlik, mesleki kimlik, yaş kimliği gibi).

• Öğretmen, hangi grupların resmi/formal (belirli amaçları, yapısı, işleyiş kuralları ve prosedürleri olan gruplar) ve hangilerinin gayriresmi/informal (ortak ilgi alanları, hobiler veya arkadaşlık için kendiliğinden oluşan, belirli kuralları ve yapısı olmayan gruplar) olduğunu açıklar. Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba üzerinde farklı grup isimleri yazılı bir liste verilir (ör. spor takımları, izci birlikleri, öğrenci meclisi, okul sınıfı, siyasi parti, taraftar grubu, yoga grubu, dağcılık grubu). Görevleri bu grupları formal veya informal olarak sınıflandırmaktır. Çalışma tamamlandıktan sonra öğretmen listedeki her grup için öğrencilere formal mi informal mi sınıflandırdıklarını sorar. Her gruptan bir temsilci cevabını açıklar, öğretmen gerekirse düzeltme yapar ve doğru yanıtı belirtir. Daha sonra hep birlikte “bir gruba aidiyetin kimlik oluşumunu nasıl etkilediği” üzerine tartışılır ve şu sonuca varılır: Bireyin grup kimliği, kişinin gruba ne kadar değer verdiğine, gruba ne kadar özdeşleştiğine ve grup ile olan duygusal bağının gücüne bağlıdır.

Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba üzerinde şu duygusal durumlar/yaşantılar yazılı bir çalışma kâğıdı verilir: sevinç, üzüntü, gurur, utanç, destek, dayanışma, empati, kabul edilme, öfke, korku, kızgınlık. Ardından her grup, üzerinde şu gruplardan birinin yazılı olduğu bir kart çeker: bir spor takımının taraftarları, siyasi parti üyeleri, aynı arkadaş çevresinden kişiler, bir dağcı grubu.

Öğrenciler, çekilen karttaki gruba ait olduklarını ve bu grubun kimlikleri için önemli olduğunu hayal eder. Sonra şu üç durumu hayal etmeleri istenir:

Grup başarılı olduğunda,

Grup başarısız olduğunda,

Grup başka gruplar tarafından tehdit edildiğinde.

Her grup bu üç durumda hangi duyguların yaşandığını çalışma kâğıdındaki listeden işaretler. Tüm gruplar sonuçlarını sınıfa sunar. Öğretmen şu soruları tartışmaya açar:

Kişi, kendisi için önemli olan bir grupta neden bu duyguları hisseder?

Tüm grup üyeleri aynı duyguları hisseder mi? Veya hepsi aynı yoğunlukta mı hisseder? Neden?

Bir birey için ait olduğu tüm gruplar aynı derecede mi önemlidir?

Tartışmanın sonunda şu sonuca varılır: Aynı gruba ait olmak bireyleri birleştirir, fakat her bireyin grup ile kurduğu bağ farklıdır, bu nedenle grup kimliği bireyden

bireye değişir.

• Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin çeşitli ifadelerin yazılı olduğu bir çalışma kâğıdı verilir. Grup içinde her bir ifade tartılır ve sınıf arkadaşlarının bu ifadeyi ne kadar onaylayacağını tahmin ederler. Tahminlerini 1 ila 5 arasında puanlayarak ifade yanına yazarlar: 1 = çok az kişi katılır, 2 = yarıdan azı katılır, 3 = yaklaşık yarısı katılır, 4 = yarıdan fazlası katılır, 5 = neredeyse herkes katılır.

Örnek ifadeler:

Erkekler kariyerlerine, kadınlar ise ailelerine odaklanmalıdır.

Gerçek erkekler sert ve saldırgandır; gerçek kadınlar nazik ve duygusaldır.

Kızlar çekici olmak için her şeyi yapmalıdır.

Erkek ocukların yaramaz olması kabul edilebilir.

Küçük kızlar bebeklerle, küçük erkekler ise arabalar ve uçaklarla oynamalıdır.

Yöneticiler erkek olmalıdır çünkü liderlikte kadınlardan daha iyidirler.

Kadınlar anaokulu öğretmeni ve öğretmen olmalıdır çünkü çocuklara erkeklerden daha iyi bakarlar.

• Öğretmen gruplar halinde çalışmaları tamamladıktan sonra her ifadenin cevabını (sayılarını) tahtaya yazar, sonra her ifade için elde edilen toplamı hesaplar ve yazar ve hangi ifadelerin en yüksek toplama sahip olduğunu birlikte belirler. Daha sonra öğretmen, tüm ifadelerin geleneksel toplumlar tarafından cinsiyet rolleri (cinsiyet stereotipleri) konusunda belirlenmiş stereotipleştirilmiş beklentiler içerdiiğini ve bunun bireylerin cinsiyet kimliğinin oluşumunu büyük ölçüde etkilediğini açıklar. Gruplara, yukarıdaki ifadelerde yer alan stereotipleri değiştirme veya aşma yolunu önermeleri için yeni bir görev verilir (örneğin, stereotip erkeklerin kariyerine, kadınların ailesine odaklanması gerektiğiyse, stereotipi kırmak, cinsiyetten bağımsız olarak herkesin kendi kariyerini seçmesinin, yani hayatta kendileri için en önemli olanı seçmesinin kabul edilebilir olması gerektiğidir.). Öğretmen, grupların bulgularını sunduktan sonra, ailenin bazen bilinçli bazen bilinçsiz olarak toplumsal cinsiyet kalıplarının pekiştirilmesine veya aşılmasına nasıl katkıda bulunduğunu ve ebeveynlerin bunda nasıl önemli bir rol oynadığını açıklar: Kimlik tespiti için model teşkil etmek (ocuklar ebeveynlerinin davranışlarını izler ve taklit eder), çocuklara değer ve inançları aktarmak ve çocuklara çevredeki diğer kişilerin davranışları hakkında mesajlar göndermek. Son olarak, çocukların ailede toplumsal cinsiyet rolleri konusunda yetiştirilmesinin, bireylerin toplumsal cinsiyet kimliğini büyük ölçüde belirlediğini vurgular.

• Öğrenciler, öğretmenin hazırladığı belirli bir etnik topluluğa aidiyetten kaynaklanan etnik kimlik özelliklerine ilişkin kısa bir sunumu takip ederler: dil, gelenek, görenekler, müzik, kültürel miras. Her öğrenciye iki boş sütundan oluşan bir çalışma kâğıdı verilir. Sol sütuna öğrenci şunları yazar: (1) ait olduğu etnik grup, (2) ana dili, (3) ailedeki en önemli geleneksel bayram/kutlama, (4) bayram/kutlama ile bağlantılı en önemli görenek, (5) aile kutlamalarında söylenen eski bir halk şarkısının adı, (6) ailedeki bayram/kutlamalarda sunulan geleneksel yemek. Sağ sütunda ise, sol sütunda belirtilen her bir unsur için 1’den 10’a kadar puan verir; bu puanlama, öğrencinin belirtilen unsuru uygulama imkânının elinden alınması durumunda kendini nasıl hissededeğini değerlendirmesini ifade eder. 1 puan: hiç rahatsız olmayacağını, 10 puan: son derece kötü hissededeğini, diğer rakamlar ise farklı derecelerde rahatsızlık hissini gösterir. Görev tamamlandıktan sonra öğrencilerden her bir unsur için verdikleri puanları toplamaları istenir ve sonuç şu şekilde yorumlanır: Toplam puan ne kadar yüksekse, öğrencinin kendi etnik topluluğuna aidiyet duygusu, dolayısıyla bireyin etnik kimliği o kadar güçlüdür. Görev tamamlandıktan sonra açık tartışma yapılır ve ölkemizde olduğu gibi dünyanın birçok ölkesinde de vatandaşların etnik kimlikleri bakımından farklı olduğu sonucuna varılır; çünkü devletler çok etnili yapılardır. Ardından öğretmen bu durumun temel kazanımını sunar: gelenekler, görenekler, diller ve müziklerden kaynaklanan kültürel zenginlik. Ayrıca öğretmen, bu çeşitliliğin doğurduğu zorluklara işaret eder: dil engelleri, önyargılar ve etnikler arası çatışmalar. Son olarak, bu zorlukların aşılmasının yolunun, farklı bakış açıları ve deneyimlere saygıyı sağlayan etnikler arası hoşgörüden geçtiğini açıklar.

• Öğretmen tahtanın tamamına büyük bir diyagram çizer. Diyagramın ortasında daha büyük bir daire bulunur ve içine Kuzey Makedonya Cumhuriyeti yazılır. Bu merkez dairenin çevresinde sekiz daha küçük daire vardır ve her birine şu ifadeler yazılır: (1) devletin toprağı (teritorya), (2) semboller (bayrak,

arma, marş, pasaport), (3) farklı etnik kökene sahip vatandaşlar, (4) tarih (ASNOM ve bağımsız Makedonya Cumhuriyeti), (5) başkent, (6) doğal zenginlikler (dağlar, nehirler, göller), (7) Anayasa ve yasalar ve (8) devletin doğasını yansıtan bir slogan. Öğrenciler sekiz gruba ayrılır ve her grup bu küçük dairelerden birine odaklanır. Her grubun görevi, kendi konusuyla ilgili yazılı ifadelerin yerine geçecek şekilde görseller (fotoğraf ve/veya metin) hazırlamaktır. Hazırlanan görseller renkli olarak basılır ve tahtadaki ilgili yere yapıştırılır. Hazırlanan diyagramın fotoğrafı çekilip basılarak sınıfın duvarına veya okulun girişine asılabilir. Her grup kullandıkları görselleri ve bunları nereden bulduklarını sınıfa sunar. Sonrasında öğretmen, bu diyagramın ülkemizin “kimliğini” özetlediğini ve bu kimliğin bireylerin ulusal kimliğiyle sıkı bağlantılı olduğunu açıklar. Devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan tüm vatandaşları kapsayan büyük bir grup olarak düşünülebilir; bireyin ulusal kimliği ise vatandaş olarak devlete olan aidiyetinden doğar. Bireyin devletle ne kadar özdeşleştiği ve ona ne kadar duygusal bağlılık hissettiği, o kişinin ulusal kimliğe ne kadar değer verdiğini belirler. Bunu takiben gruplara yeni bir görev verilir: diyagramdaki her bir bileşen üzerinden bireylerin devlete aidiyeti nasıl gösterdiğini açıklamak. Örneğin (3) tüm vatandaşlara, etnik kökeni ne olursa olsun saygı göstermek; (2) katıldığı veya düzenlediği kutlamalarda devlet bayrağını kullanmak; (6) nehir ve gölleri kirlenmeye karşı korumak; (5) başkentteki tarihi mekânları ziyaret etmek ve korumak gibi. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra açık bir tartışma yapılır ve şu sonuca ulaşılır: ulusal kimlik, vatanseverlik (patriotizm) ile yakından bağlantılıdır ve devletin tüm vatandaşlarından kendi devletlerine karşı olumlu duygu ve destekleyici bir tutum sergilemeleri beklenir.

KAPSAYICILIK, CİNSİYET EŞİTLİĞİ/DUYARLILIK, KÜLTÜRLERARASILIK VE MÜFREDATLAR ARASI ENTEGRASYON

Öğretmen, ders boyunca tüm öğrencileri tüm etkinliklere dahil ederek kapsayıcılığı sağlar. Bunu yaparken, uygun metodolojik yaklaşımlar (bireyselleştirme, farklılaştırma, ekip çalışması, akran desteği) kullanarak her çocuğun bilişsel ve duygusal olarak katılımını sağlar. Engelli öğrencilerle çalışırken, bireysel bir eğitim planı (uyarlanmış öğrenme çıktıları ve değerlendirme standartları ile) uygular ve mümkün olduğunda diğer kişilerden (kişisel ve eğitim asistanları, eğitim arabulucuları, gönüllü öğretmenler ve kaynak merkezi olan okullardan profesyoneller) ek destek alır. Öğrenme güçlüklerini zamanında tespit edebilmek, öğrenme çıktılarına ulaşmaları için onları teşvik etmek ve desteklemek amacıyla, özellikle savunmasız gruplardaki tüm öğrencileri düzenli olarak izler.

Etkinlikleri uygularken, öğretmen erkek ve kız çocuklarına eşit davranır ve onlara cinsiyete dayalı kalıplaşmış roller yüklememeye özen gösterir. Çalışma grupları oluştururken, cinsiyet dengesini sağlamaya çalışır. Ek öğretim materyalleri seçerken, cinsiyete ve etnik/kültürel açıdan duyarlı ve cinsiyet eşitliğini, yani kültürlerarasılığı teşvik eden çizimler ve örnekler kullanır.

Öğretmen, öğretimin planlanması ve uygulanmasında mümkün olduğunca konu/içerik/kavram entegrasyonunu kullanır. Entegrasyon, öğrencilerin öğrendikleri konulara diğer konuların bakış açılarını da dahil etmelerini ve farklı alanlardaki bilgileri tek bir bütün halinde birleştirmelerini sağlar.

ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmalarını sağlamak için öğretmen, öğretim ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılımları için öğrenciler, etkinlik/görev uygulamasındaki başarı düzeylerini belirten ve iyileştirme için rehberlik sağlayan geri bildirimler alırlar (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- Öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara verilen sözlü yanıtlar,
- Veri toplama amaçlı araştırma faaliyetleri,
- Prodüksiyonlar (multimedya sunumları, posterler, broşürler ve diğer sunum türleri),
- Küçük gruplar halinde çalışmaya katkı
- Ödevler ve
- Sınav ve testlere verilen cevaplar.

Her konunun öğrenimini tamamladıktan sonra, öğrenciye ulaşılan değerlendirme standartları için sayısal bir toplam not verilir. Toplam not, bir bilgi testinde elde edilen sonuç ile çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleriyle tespit edilen ilerleme notunun bir kombinasyonu olarak hesaplanır. Öğrenci, öğretim yılı boyunca ve sonunda sayısal notlar alır.

Müfredatın uygulanmasının başlangıcı	2025/2026 Eğitim Yılı
Kurum/program sağlayıcısı	Eğitimi Geliştirme Bürosu
İlköğretim Kanunu'nun ("Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi" No. 161/19 ve 229/20) 30. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Eğitim ve Bilim Bakanı, VII. sınıf <i>Vatandaşlık Eğitimi</i> dersinin müfredatını kabul etti.	No. 12-5706/12 30.12.2024 yılı Eğitim ve Bilim Bakanı, Prof.Dr. Vesna Yanevska